

پیوند گلمراد*

روشن رحمانی و مردم‌شناسی ایرانی

سالها می‌گذرد و در خاطره‌ها نقشی می‌ماند. گویی دیروز بود که در دانشکده فیلولوژی تاجیک دانشگاه ملی تاجیکستان تحصیل می‌کردیم. هر صبح به دانشگاه می‌رفتیم، بعد از درس به سوی کتابخانه ملی ابوالقاسم فردوسی تاجیکستان - بزرگترین مخزن کتابهای جمهوری می‌رفتیم و روز را به مطالعه کتابها به شب می‌بردیم. کتابخانه واسطه آشنایی دیگر دانشجویان دانشگاههای شهر دوشنبه- پایتخت کشور هم بود.

روشن رحمانی یک سال بالاتر از ما تحصیل می‌کرد. در رشته فولکلورشناسی تحصیل می‌کرد و با راهنمایی استاد زنده‌باد، یکی از شخصیت‌های معروف کشور، دکتر علوم فیلولوژی، پروفیسور واحد اسراری به فراگیری ایجادیات شفاهی مردم مشغول بود. وی به دو هنر شوق بیشتری داشت: عکاسی و موسیقی. در محفلهای دوستان گهگاه به دوتار ناخن می‌زد که این هنر را هنگام تحصیل در مکتب متوسطه دیهه‌اش آموخته بود.

گردآوری، ثبت و ضبط ایجادیات (آثار، روایات) شفاهی مردم را چه هنگام تجربه‌آموزیها و چه هنگام سفرها به دیهه‌اش-پسرخ ناحیه بایسون ولایت سرخان‌دریا با حوصله تمام ادامه می‌داد که با توصیه استاد راهنمای خود، پروفیسور واحد اسراری یکی از ژانرهای فولکلوری «اسکیه (Аския)» را با عنوان «اسکیه-

* استاد دانشگاه روزنامه‌نگاری دانشگاه ملی تاجیکستان.

ژانر فولکلور تاجیک» موضوع پایان‌نامه دانشگاهی قرار داد که دفاع رساله با شرکت گروه آوازخوانان مردمی صورت گرفت. پروفیسوران زنده‌یاد خالق میرزازاده و شریف‌جان حسین‌زاده به رساله وی بهای بلند دادند. این نوع تحقیق موضوع به اعضای هیئت امتحان دولتی پسند آمد و مصلحت دادند که آموزش و بررسی ایجادیات شفاهی مردم را ادامه دهد.

آن زمان در شهر دوشنبه پیدا نمودن کار خیلی سنگین بود، به ویژه در دانشگاه ملی. استاد راهنمای وی، پروفیسور واحد اسراری توصیه کرد موقتاً در جایی دیگر مشغولیتی داشته باشد، ولی از شهر دوشنبه بیرون نرود. بارها چنین شده که برخی از جوانان صاحب‌استعداد شوقمند برای کار علمی به دهات رفته، پابند زندگی شدند و دیگر برای ادامه تحصیل به دوشنبه برنگشتند.

روشن رحمانی در اداره رادیو کمیته دولتی صدا و سیمای تاجیکستان فعالیت کاری خود را آغاز کرد و بعد از یک سال ایفای وظیفه به کرسی فولکلور و ادبیات خلقهای شوروی دانشگاه ملی تاجیکستان به کار پذیرفته شد.

طبق طرح، او باید رساله علمی خود را ادامه می‌داد، ولی در آخر سال ۱۹۸۰ یک گروه استادان و کارمندان دانشگاه ملی تاجیکستان برای ادامه فعالیت آموزشی در دانشگاه کابل، در وزارت معارف سابق اتحاد شوروی ثبت نام کردند که روشن رحمانی به عنوان مترجم شامل این گروه گردید و ماه مارس سال ۱۹۸۱ راه افغانستان را پیش گرفت.

وی به مدت چهار سال و نیم، علاوه به وظیفه مترجمی به گردآوری، تحقیق، بررسی و ایجادیات شفاهی مردم دری‌زبان افغانستان مشغول شده، کتابهای «آموزش فولکلور دری‌زبانان افغانستان در تاجیکستان»، «نمونه‌های فولکلور دری»

را در سه جلد (ج. ۱. «افسانه‌های دری»؛ ج. ۲. «دوبیتی و رباعیات»؛ ج. ۳. «سخنان بزرگان چشم عقل است - ضرب‌المثلها») در چاپخانه دانشگاه کابل به طبع رساند. از یک طرف، او روش فولکلورشناسان تاجیک روزی احمداف، سنگین نارمتاف، داداجان عابداف، صلاح‌الدین فتح‌الله‌اف و دیگران را که ضمن خدمت در افغانستان گلچینی از ایجادیات شفاهی تاجیکان این کشور را گردآوری و به طبع رسانده بودند، ادامه داد. از طرف دیگر به تحقیق و آموزش علمی فولکلور مردم افغانستان به طور جدی مشغول شد. علاوه بر این، برخی از محققان افغان را تشویق کرد که کتاب درسی فولکلورشناسان معروف تاجیک آکادمیک رجب اماناف و پروفیسور واحد اسراری «ایجادیات ذهنکی خلق تاجیک» را به خط نیاکان (فارسی) برگردانند. با راهنمایی و شرکت بی‌واسطه او، این کتاب در دانشگاه کابل به طبع رسید که بی‌شک، در ارتقاء فولکلورشناسی افغانستان در آن سالها سهمی ارزنده داشت. همچنین وی درس فولکلور را در برنامه آموزشی دانشگاه کابل وارد نمود و خود نیز تدریس کرد. ضمن درس از دانشجویان خواهش می‌کرد که فولکلور زادگاه خود را گرد آورند. در نتیجه حدود ده هزار صفحه مواد فولکلوری به دست آمد که اکنون در بایگانی او محفوظ است. بر اساس همین مواد ارزشمند می‌توان چندین رساله تهیه نمود.

گروهی از محققان و عنوان‌جویان افغانستان در پژوهشگاه زبان و ادبیات رودکی آکادمی علوم تاجیکستان، دانشکده فیلولوژی دانشگاه ملی تاجیکستان برای بازآموزی آمده، با راهنمایی دانشمندان معروف تاجیک آکادمیک رجب اماناف، پروفیسوران واحد اسراری، بازار تیلوزاد و بهرام شیرمحمدیان به تحقیق مشغول شدند که نتیجه زحمت آنها از طریق مقاله و رساله به طبع رسیدند. چند دانشجو نیز

از رساله‌های علمی دفاع کردند که در واقع، در آن سالها در تاریخ روابط علمی و ادبی، فرهنگی و معارف دو کشور همزبان، صفحه‌ای نوین گشوده شد و امروز در دوران استقلال تاجیکستان، چنین همکاریها رو به گسترش است.

خدمت دیگر ارزنده روشن رحمانی در آن سالها، با همکاری و همراهی دانشمند افغانستان، جلال‌الدین صدیقی، برگردان کتاب «تاجیکان» علامه باباجان غفوراف از خط سریلیک به خط نیاکان بود که در بازگویی بسیار مسئله‌های تاریخی در وضعیت آن روزه سیاسی کشور اهمیت بزرگی داشت و ملت تاجیک را به خودشناسی و خودآگاهی و وحدت ملی راهنمایی می‌کرد. طبق یادداشتهای جلال‌الدین صدیقی، این کتاب با کوشش روشن رحمانی و در منزل او، حتی در شبهایی که برق نبود، زیر شمع برگردان شده است. مبلغ حروفچینی و چاپ را خود پرداخت و تا دست خواننده رسیدن آن، هر گونه دشواری را تحمل کرد.

رحمانی پس از بازگشت از افغانستان به تاجیکستان، باز فعالیتش را در دانشگاه ملی تاجیکستان ادامه داد. برای جمع‌بندی کارهای علمی خویش به بخش ایران‌شناسی دانشکده کشورهای آسیا و افریقای دانشگاه دولتی لاماناسوف مسکو اعزام شد که با راهنمایی یکی از ایران‌شناسان معروف ویره باریساونا نیکیتینا (Вера Борисовна Никитина) در موضوع «نظم شفاهی شاعران محلی دری‌زبان افغانستان» از رساله نامزد علمی خود دفاع کرد. رساله از طرف دانشمندان معروف سابق شوروی، ایران‌شناسان مشهور، پروفیسوران خ. ت. کاراگلی (X. T. Корогли)، ک. ا. لیبیدیف (К. А. Лебедев)، ن. م. سزَنوا (Н. М. Сазанова)، م. ل. ریسنیر (М. Л. Рейснер)، ا. م. شیتوف (А. М. Шайтов)، ا. و. بارالینا (И. В. Боролина)، گ. ف. گیرس (Г. Ф. Гирс) و دیگران سزاوار دریافت بهای بالا گردید. هنگام

حمایت از رساله، ثبت‌های صوتی به عنوان سند استفاده شد. رساله از دو بخش تحقیقی و مواد فولکلوری عبارت بود که چنین نوع بررسی در آن زمان در علم فولکلورشناسی شوروی، بار اول صورت می‌گرفت.

چون محقق جوان از طرف دانشکده کشورهای آسیا و افریقای دانشگاه مسکو به کنفرانس بین‌المللی ایران‌شناسان در دانشگاه دهلی هندوستان در ماه دسامبر سال ۱۹۸۹م. اعزام شد، او ایران‌شناسان سابق شوروی را نمایندگی می‌کرد. نخستین شرکت و سخنرانی در کنگره بین‌المللی که با شرکت عالمان معروف و مشهور ایران‌شناس ممالک گوناگون دنیا صورت گرفت، راه آینده عالم جوان را به شاهره علم باز نمود.

روشن رحمانی بعد از بازگشت به دوشنبه، مدتی در آزمایشگاه باستان‌شناسی، مردم‌شناسی و فولکلورشناسی دانشگاه ملی تاجیکستان ایفای وظیفه کرده، نمونه‌های ایجادیات مردم برخی از نواحی ولایت سغد- عینی و اوراتپه و غانچی را گردآوری نمود.

سال ۱۹۹۲م. «پژوهشکده مردم‌شناسی» را تأسیس کرد و به جمع‌آوری، بررسی و تحقیق بیشتر آثار مردمی مشغول شد که نتیجه آن در مجله خصوصی خویش «مردم‌گیاه» (از ۱۹۹۳م.) منعکس گردیده است.

رحمانی بیش از ۳۰ سال است که به گردآوری مواد فولکلوری مشغول است. اکنون در بایگانی او بیش از ۱۲ هزار صفحه دستنویس، ۶۴۰۰ عکس، ۵۲۲ کاست، ۶۸ نوار ویدیو و مواد گوناگون در خصوص رسم و آیینها موجود است که از کشورهای فارسی‌زبان و مراکز ایران‌شناسی دنیا ثبت و ضبط کرده است.

سال ۱۹۹۸ میلادی در موضوع «افسانه‌های مردم فارسی‌زبان در ثبت امروز

(مسئله‌های اصطلاح، خصوصیت، تاریخ، وضعیت و مهارت افسانه‌گویان بر اساس پژوهش میدانی) از رساله دکترای خود دفاع نمود. او رئیس پژوهشکده «مردم‌شناسی» (از ۱۹۹۲)، بنیادگذار و سردبیر نخستین مجله تخصصی فولکلوری «مردم‌گیا» (از ۱۹۹۳) است. با پژوهش فولکلور، ادبیات، اتنوگرافی (قوم‌شناسی) تاجیکان و فارسی‌زبانان تاجیکستان، افغانستان، ایران و ازبکستان مشغول است. مؤلف و تهیه‌گر بیش از ۲۰ کتاب و افزون بر ۳۰۰ مقاله علمی می‌باشد که از جمله ۱۴ کتاب و ۴۵ مقاله علمی ایشان در کشورهای خارجی به نشر رسیده است. در اثرهای وی بخشهای گوناگون فرهنگ تاجیکان جهان و مردم آریایی‌تبار را مورد تحقیق و تحلیل قرار داده است.

او با محققان کشورهای خارجی همکاری علمی دارد. از جمله با پروفیسور مارگارت میلز (Margaret Mills) راجع به یک راوی فولکلور تاجیک کتابی تهیه کرد که به زبان انگلیسی نشر شده است:

Conversations with Davlat Khalav. Oral narratives from Tajikistan.
Moscow: Publishing house "Humanitary", 2000.

او به جهانیان، فولکلور ایرانی و تاجیک را از طریق سمپوزیوم، کنگره، سمینار و کنفرانس‌ها معرفی می‌نماید. وی به بیش از ۵۰ جمع‌آمد بین‌المللی در کشورهای استرالیا (۱۹۹۸م)، اتریش (۲۰۰۶م)، امریکا (۲۰۰۰، ۲۰۰۱م)، انگلیس (۲۰۰۷)، ارمنستان (۲۰۰۴م)، افغانستان (۱۹۸۳، ۱۹۸۴، ۱۹۸۵، ۲۰۰۹م)، گرجستان (۲۰۰۷)، ایتالیا (۲۰۰۶م)، قرغیزستان (۱۹۹۹)، مجارستان (۲۰۰۲م)، نروژ (۲۰۰۸م)، آلمان (۲۰۰۱، ۲۰۰۵، ۲۰۰۶م)، روسیه (۱۹۸۸، ۲۰۰۰، ۲۰۰۲، ۲۰۰۳، ۲۰۰۴، ۲۰۰۸م)، تاجیکستان (۱۹۹۰، ۱۹۹۴، ۱۹۹۶، ۱۹۹۸، ۱۹۹۹، ۲۰۰۰، ۲۰۰۱، ۲۰۰۲، ۲۰۰۳، ۲۰۰۴، ۲۰۰۸م)، ترکیه (۲۰۰۷م)، فرانسه (۲۰۰۶م)، سوئد (۲۰۰۸م)، ایران (۱۹۹۲، ۱۹۹۴، ۱۹۹۵،

۱۹۹۶، ۱۹۹۹، ۲۰۰۱، ۲۰۰۳، ۲۰۰۶، ۲۰۰۷، ۲۰۰۸، ۲۰۰۹ م.)، ازبکستان، (۱۹۹۳، ۱۹۹۴، ۱۹۹۹، ۲۰۰۲، ۲۰۰۳ م.)، هندوستان (۱۹۸۹ م.) با سخنرانیهای علمی شرکت ورزیده است.

کارهای علمی او در کشورهای استرالیا، امریکا، انگلیس، آرژانتین، افغانستان، آلمان، پاکستان، روسیه، فرانسه، ایران، ژاپن، ازبکستان چاپ و به زبانهای روسی، انگلیسی، فرنسوی، پرتغالی، اسپانایی، عربی و ازبکی ترجمه شده است.

چندین گفتگوی او با عالمان ایران‌شناس مشهور دنیا- ریچارد فرای (Richard Frai)، ویلیام بیمن (Вильям Биман)، مارگارت میلز (Маргарит Миллс)، دیک دیویس (Дикк Девис)، یناش هرمته (Янош Хармата)، یوه یریمیش (Ива Йермеш)، الیش مرزولف (Улриш Марзулф)، فیلیپ کریین‌برایک (Филипп Крейнброек)، حسن عابدی، چندر شکر، ازهر دهلوی، کیکو سکورایی، محمود روح الامینی، محمد میرشکرای، جلیل دوستخواه و دیگران در موضوعهای زبان، ادبیات، فولکلور، مردم‌شناسی به طبع رسیده است.

روشن رحمانی عضو اتحادیه روزنامه‌نگاران تاجیکستان (از ۱۹۹۳ م.)؛ عضو «انجمن بین‌المللی مطالعات ایران‌شناسی در کشور امریکا» (از ۲۰۰۰ م.)؛ عضو هیئت تحریریه مجله بین‌المللی «ایران و قفقاز» (Brill. [Iran and the Caucasus] Leiden-Boston, az 2003، از ۲۰۰۳ م.)؛ عضو سازمان بین‌المللی «ایپاس (حماسه) خلقهای جهان» (بیشکک، از ۱۹۹۹)؛ عضو «انجمن فولکلور امریکا» (از ۲۰۰۳)؛ عضو «سازمان بین‌المللی پژوهش نقلهای فولکلوری» (از ۲۰۰۵ م.)؛ عضو شورای «انجمن تاجیکان و فارسی‌زبانان جهان» (در سال ۱۹۹۶-۲۰۰۰ م.)، بار دوم در سال ۲۰۰۶ م.؛

سردبیر مجله انجمن تاجیکان و فارسی‌زبانان دنیا- «پیوند» (۲۰۰۶م). است.

از سال ۲۰۰۰م. عضو اتحادیه نویسندگان تاجیکستان است.

پروفسور روشن رحمانی بیش از ۳۰ سال است که در دانشگاه ملی تاجیکستان به فعالیت تعلیمی، تربیتی و علمی مشغول بوده، در تربیت متخصصان ورزیده نیز سهم ارزنده دارد. او در دانشکده فیلولوژی، روزنامه‌نگاری و تاریخ دانشگاه مذکور، فولکلورشناسی، مردم‌شناسی و ادبیات تاجیک تدریس می‌کند. وی عضو دو شورای دفاع رساله‌های دکتری دانشگاه ملی و پژوهشگاه زبان و ادبیات رودکی آکادمی علوم تاجیکستان است.

با توسعه همکاریهای جمهوری اسلامی ایران و تاجیکستان، در سالهای اخیر چند کتاب و دهها مقاله پروفسور روشن رحمانی در چاپخانه‌ها و نشریه‌های گوناگون جمهوری اسلامی ایران به طبع رسیده‌اند.

سال ۲۰۰۳م. چاپ کتاب «تاریخ گردآوری، نشر و پژوهش افسانه‌های مردم فارسی‌زبان» روشن رحمانی در ایران، سزاوار دریافت جایزه بین‌المللی پژوهش سال گردید. تحقیقات پروفسور روشن رحمانی نخستین رساله کامل علمی است که افسانه - ژانر معمول ایجادیات شفاهی مردم - را در سه مملکت هم‌زبان و هم‌فرهنگ به رشته تحقیق کشیده، به مسائل نظری اصطلاحات کتابی و مردمی نشر شفاهی، عمومیت، تفاوت و جهات خاص واژه‌های اسطوره، افسانه، قصه، روایت، سرگذشت، نقل، مثل و گونه‌های دیگر ادبیات عامه را در منابع خطی و شفاهی مشخص می‌نماید. رحمانی راجع به تاریخ گردآوری و آموزش افسانه در فولکلورشناسی سه مملکت هم‌زبان معلومات مفصلی داده، فرق افسانه با اسطوره، حکایت‌های اساطیری، قصه، روایت، نقل، لطیفه و نشر روایتی را توضیح داده که

بی‌شک برای تحلیل مقایسه‌ای فرهنگ هم‌زبانان یاری خواهد کرد.

نتیجه زحمات چندساله دائمی پروفیسور روشن رحمانی دریافت جایزه‌های عالی تاجیکستان- مدال «دوستی» (۲۰۰۸)، نشانه «اعلاچی فرهنگ تاجیکستان» (۲۰۰۸)، «اعلاچی معارف تاجیکستان» (۲۰۰۸) است.

آثار روشن رحمانی

کتابها:

- به تاجیکی و فارسی:

۱. آموزش فولکلور دری‌زبانان افغانستان در تاجیکستان. کابل ۱۳۶۳ (۱۹۸۴)-۲۱ ص. (به خط فارسی).
۲. نمونه‌های فولکلور دری. جلد ۱. افسانه‌های دری / گردآوری و پژوهش / کابل: پوهنتون کابل، ۱۳۶۳ (۱۹۸۴-۱۹۸۵)-۳۳۵ ص. (به الفبای فارسی).
۳. نمونه‌های فولکلور دری. جلد ۲. دوبیتی و رباعیات / گردآوری و پژوهش / کابل: پوهنتون کابل، ۱۳۶۴ (۱۹۸۵)-۲۶۹ ص. (به الفبای فارسی).
۴. نمونه‌های فولکلور دری. جلد ۳. سخن بزرگان چشم عقل است (ضرب‌المثلها) / گردآوری و پژوهش / کابل: پوهنتون کابل، ۱۳۶۴ (۱۹۸۵)-۲۱۸ ص. (به الفبای فارسی).
۵. افسانه‌های دری. تهران: سروش، ۱۳۷۴ (۱۹۹۵)؛ نشر ۲ سال ۱۳۷۷ (۱۹۹۸)، ۶۲۲ ص.
۶. شوغات (افسانه‌های فارسی و مهارت یک افسانه‌پرداز ایرانی). دوشنبه، ۱۹۹۶، ۱۷۹ ص.
۷. شغونهای بخارا در ثبت روشن رحمانی. مسکو، ۱۹۹۷، ۲۰۰ ص.
۸. قصه‌ها، روایتها و دعاها در ثبت رحمانی. دوشنبه، ۱۹۹۸، ۱۸۸ ص.
۹. مسئله‌های فولکلور کشورهای فارسی‌زبان (مجموع مقالات) / گردآوری: روزی احمداف، روشن رحمانی. دوشنبه، ۱۹۹۸، ۲۰۰ ص.
۱۰. افسانه و زائرهای دیگر نثر شفاهی (دستور تعلیمی). دوشنبه: پژوهشکده مردم‌شناسی، ۱۹۹۹، ۱۰۴ س.
۱۱. راجع به تاریخ گردآوری، نشر و آموزش ادبیات عامیانه تاجیک، واشنگتن ۲۰۰۰. (به الفبای فارسی).
۱۲. تاریخ گردآوری، نشر و پژوهش افسانه‌های مردم فارسی‌زبان / ویراستار: رجب امان‌اف.

- دوشنبه: سینا، ۲۰۰۱، ۲۰۸ ص.
۱۳. تاریخ گردآوری، نشر و پژوهش افسانه‌های مردم فارسی‌زبان (تاجیکستان، افغانستان، ایران). تهران: پژوهش‌های ایرانی- نوید شیراز، ۱۳۸۰ (۲۰۰۱)، ۲۸۸ ص. (به فارسی).
۱۴. برنامه پالتیکه (نظم‌شناسی) فولکلور تاجیک (نظریه فولکلورشناسی). دوشنبه: دانشگاه دولتی ملی تاجیکستان، ۲۰۰۱، ۱۲ ص.
۱۵. افسانه‌های نادر. پیشاور: تاج‌محل کمپانی، ۲۰۰۳، ۱۵۰ ص.
۱۶. فولکلور، ادبیات، زبان دوشنبه: ۲۰۰۴، ۱۴۴ ص.
۱۷. تمدن آریایی (مجموعه گفتگوها). دوشنبه: پیوند، ۲۰۰۶، ۵۴۰ ص. (به الفبای تاجیکی و فارسی).
۱۸. فرستاده دانا و توانا (مصاحبه پروفسور روشن رحمانی با سفیر کبیر جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان جناب آقای ناصر سرمدی پارسا). دوشنبه: پیوند، ۱۳۸۰ ص. (به الفبای تاجیکی و فارسی).
۱۹. «داستان برزو» در گفتار جوهره کمال (متن علمی). دوشنبه، ۲۰۰۷. ۵۰ ص.
۲۰. ایجادیات (روایات، منابع) گفتاری مردم تاجیک. دوشنبه: سینا، ۲۰۰۸.

- به زبان روسی:

1. Рахмони Р. Простонародная литература современного Афганистана. (Устная авторская поэзия на языке дари). Часть I. М.: Квадрат, 1994. — 170 с.
2. Рахмони Р. Простонародная литература современного Афганистана. (Устная авторская поэзия на языке дари). Часть II. Тексты и их переводы. М.: Квадрат, 1994. — 219 с.
3. Рахмонӣ Р. Сказки сказочники персоязычных народов. Москва: Дерево жизни, 1998, 112 с.
4. Рахмони Р. Проблемы устной поэзии и прозы в творчестве персоязычных народов. Москва: Дерево жизни — 2000, 104с.

- به زبان انگلیسی:

1. Mills M., Rahmoni R. Conversations with Davlat Khalav. Oral narratives from Tajikistan. Moscow: Publishing house "Humanitary", 2000, 124 p.
2. Rahmoni R. Tajik Women as Folktale Tellers: Tales in tradition. (With video-records). Translated by D.Rahimi, I.Boyko. Dushanbe-Budapest. Moscow: Humanitary, 2002, — 72p.

مقاله‌ها:

- تاجیکی و فارسی

۱. سیمای زن فداکار در داستان «بیژن و منیژه» // زنان افغانستان-۱۳۶۳ (۱۹۸۴)-ش ۸-ص.
- ۱۴-۱۵ و ۴۴-۴۵؛ ش ۹-ص. ۱۷-۱۹ و ۴۷. (به الفبای فارسی).
۲. همکاری عالمان // اگیتار تاجیکستان-۱۹۸۸. ش ۸-ص. ۵۰-۵۱.
۳. ترانه دل // علم و حیات-۱۹۸۹. ش ۷-ص. ۱۸-۱۹.
۴. شاعران محلی دری زبان // صدای شرق-۱۹۸۹. ش ۱۱-ص. ۱۳۴-۱۳۷.
۵. شاعران محلی و ضرورت ثبت و بررسی آثار آنها // سیمرغ-۱۳۶۹ (۱۹۹۰). ش ۸-۹-ص.
- ۴۶-۴۹. (به الفبای فارسی).
۶. تاجیکان-ایرانی‌نژادند // سیمرغ-۱۳۷۱ (۱۹۹۲). ش ۱۳-۱۴-ص. ۲۱۰-۲۱۲. (به الفبای فارسی).
۷. تجربه روزگار // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۱-ص. ۱-۳. (به دو الفبا: تاجیکی، فارسی).
۸. گل بشکفت بادام بشکن (افسانه) // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۱-ص. ۶۰-۶۷. (به دو الفبا: تاجیکی، فارسی).
۹. این روزایم می‌گذرد و می‌رود (افسانه) // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۱-ص. ۶۸-۷۰. (به دو الفبا: تاجیکی، فارسی).
۱۰. باورهای دیپه پسرخی // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۱-ص. ۷۱-۷۲. (به دو الفبا: تاجیکی، فارسی).
۱۱. مردم‌شناسی خودشناسی است // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص. ۳-۴. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۲. افسانه و افسانه‌گویی // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص. ۱۷. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۳. تقدیره تدبیر کرده نمی‌شد (افسانه) // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص. ۱۸-۲۴. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۴. بچه پیر ماهی‌کش (افسانه) // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص. ۲۵-۳۸. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۵. چل‌گیس‌آییم (افسانه) // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص. ۳۹-۴۷. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۶. رستم و برزو (افسانه) // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص. ۹۱-۹۵. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۷. دستش را که به دریای اتک نشست، آچار بالای سرش می‌دید // مردم‌گیاه-۱۹۹۳. ش ۲-ص.

- ص. ۹۶-۱۰۰. (به سه الفبا: تاجیکی، فارسی، لاتینی).
۱۸. شاعره سمن‌بو // فیروزه. ۱۹۹۳. ش ۱. ص. ۹.
۱۹. ادبیات شفاهی افغانستان: افسانه‌های دری // سیمرغ، ۱۳۷۳=۱۹۹۴، سال ۱. ش ۱. ص. ۲۰۹-۲۳۷. (تهران).
۲۰. حکایه‌های اساطیری-همچون ژانر ادبیات شفاهی // тезисы апрельской научно-теоритической конференции профессорско-преподавательского состава. Серия общественных наук. دوشنبه، ۱۹۹۴. ص. ۱۲۲.
۲۱. آهوی چنبرشاخ (افسانه) // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۲۴-۳۵.
۲۲. از دُها ره کشتن یک بچه (افسانه) // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۳۶-۴۶.
۲۳. قرض قند، هفته جنگ، ماه منکر، سال قسم // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۷۰-۷۱.
۲۴. کاسه رستم // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۷۲.
۲۵. پیاله رستم // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۷۳.
۲۶. قمچین رستم // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۷۴.
۲۷. ارک بخارا را سیاووش ساخته است // مردم‌گیا، ۱۹۹۴. ش ۱-۲. ص. ۷۵-۷۶.
۲۸. امام اسماعیل بخاری // مردم‌گیا، ۱۹۹۴، ش ۱-۲. ص. ۱۵۹-۱۶۳.
۲۹. او رفت و قصه‌هایش ماند // کلک، ۱۳۷۴=۱۹۹۵، ص. ۲۹۴-۳۰۴. (به فارسی)
۳۰. قصه‌های ایرانی: گنج ناشناخته // نگاه نو، ۱۳۷۴=۱۹۹۵، ش ۲۶، ص. ۲۰۴-۲۱۱. (به فارسی).
۳۱. نوروز در تاجیکستان // برگ سبز، ۱۳۷۴=۱۹۹۵، سال چهارم، ش ۲۱، ص. ۱۰-۱۳. (به فارسی).
۳۲. مهارت افسانه‌گویی تاجیکان // سیمرغ، ۱۳۷۴=۱۹۹۵، ص. ۲۳۳-۲۴۴. (به فارسی).
۳۳. تاجیکان عاشق زبان فارسی هستند // سروش، ۱۳۷۴=۱۹۹۵، سال ۱۷، ش ۷۵۴، ص. ۳۶-۳۸. (به فارسی).
۳۴. در جستجوی فرهنگ مردم // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۵-۱۵.
۳۵. افسانه‌های میهن‌دوست // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۵۵-۶۰.
۳۶. زبان فارسی در هندوستان (گفتگو با پروفیسور عابدی) // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۸۹-۹۵.
۳۷. سیتی و ماه‌سیتی (افسان) // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۵-۱۵.
۳۸. قاسم‌جان (افسانه) // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۱۳۴-۱۴۰.
۳۹. افسانه‌های مظفرخواجه // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۱۵۶-۱۵۹.
۴۰. دعای کشمیری // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۱۵۹-۱۶۰.
۴۱. زن به سر نگو، از سپاهی دوست نگیر، از ناکسته قرض نکن // مردم‌گیا، ۱۹۹۵/۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۱۷۴-۱۷۵.
۴۲. هر روستای تاجیکستان کندلوس است // مردم‌گیا، ۱۹۹۵-۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۱۷۶-۱۷۷.

- ۲۰۰.
۴۳. فرهنگ مردم بخارای شریف // مردم‌گیا، ۱۹۹۵-۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۵-۱۵.
۴۴. راجع به آموزش فولکلور تاجیک و ازبک // مردم‌گیا، ۱۹۹۵-۱۹۹۶، ش ۱-۲، ص. ۲۰۵-۲۰۸.
۴۵. کتاب ماه: افسانه‌های دری. گفتگو با دکتر روشن رحمانی محقق و پژوهشگر تاجیک // سروش، ۱۳۷۵=۱۹۹۶، سال ۱۸، ش ۷۹۵، ۵۲-۵۵. (به فارسی).
۴۶. چرخه پرستش (گفتگو با محسن میهن‌دوست و بازار تیلوزاد، مشهد) // گل مراد، ۱۹۹۷، ش ۴-۹(۲)، ص. ۴۲-۵۰.
۴۷. نگاه تازه‌ای به ادبیات باستان // گل مراد، ۱۹۹۷، ش ۴-۹(۲)، ص. ۱۰۱.
۴۸. عنصرهای فرهنگ ایران باستان نزد تاجیکان بایسون ازبکستان // پژوهش در فرهنگ باستانی و شناخت اوستا. به کوشش مسعود میرشاهی. پاریس، ۱۹۹۷، ص. ۷۲۱-۷۳۰. (به زبان فارسی).
۴۹. یادداشت سردبیر (مسئله‌های عمومی فولکلورشناسی) // مردم‌گیا، ۱۹۹۷، ش ۱-۲، ص. ۳-۱۰.
۵۰. رستم داستان // مردم‌گیا، ۱۹۹۷، ش ۱-۲، ص. ۲۲۶-۲۳۱.
۵۱. یادبود (به مناسبت ۸۰ سال تولد پروفیسور و. اسراری-فولکلورشناس تاجیک) // مردم‌گیا، ۱۹۹۷، ش ۱-۲، ص. ۲۳۸-۲۴۰.
۵۲. سبق (درس) استاد // و. اسراری. رهنما (دستور تعلیمی). دوشنبه، ۱۹۹۷، ص. ۸۹-۹۲.
۵۳. چهره‌های واقعی، افسانوی و سنتهای مردمی یکی از واسطه‌های تصویر بدیعی کمال خجندی // ایرانشاغت (نامه انجمن ایرانشناسان کشورهای مشترک المنافع و قفقاز). تهران، ۱۳۷۵ (۱۹۹۷)، ص. ۸۹-۱۰۹. (به فارسی؛ فشرده به زبان روسی ص. ۹-۱۰).
۵۴. شاهنامه در فولکلور تاجیکان // Proceedings Second International Studies Conference "From Avesta to Shahnameh". The University of Sydney, NSW, Australia. February 6 - 16, 1998. (0,5 پ.ل.). (به فارسی).
۵۵. روایت مردمی در باره «سامانیان» از نگاه نظام‌الملک همچون «امیر عادل» // سامانیان و احیای تمدن فارسی تاجیکی. دوشنبه، ۱۹۹۸، ص. ۵۷۹-۵۹۸.
۵۶. رودکی و فرهنگ نیاکان // پژوهش در فرهنگ باستان و شناخت اوستا. سومین همایش. به کوشش مسعود میرشاهی. پاریس، ۱۹۹۸، ص. ۷۵۳-۷۶۴. (به الفبای فارسی).
۵۷. سیمای یک افسانه‌گوی بخاری از نگاه استاد عینی // بخارای دانش‌افزا. جزء ۲. (مجموعه مقاله‌های علمی کرسی‌های زبان و ادبیات تاجیک دانشگاه‌های بخارا و سمرقند). بخارا: نشریات دانشگاه دولتی بخارا «علم»، ۱۹۹۸، ص. ۳۳-۳۹.
۵۸. اشارتی چند راجع به پژوهش مشترک فولکلور هم‌زبانان (در مثال افسانه) // مسئله‌های فولکلور کشورهای فارسی‌زبان (مجموع مقالات). کتاب اول. دوشنبه، ۱۹۹۸، ص. ۱۵۹-۱۷۳.
۵۹. به امید کارهای مشترک در مردم‌شناسی // پیام اندیشه، ۱۹۹۸، ش ۹-۱۰، ص. ۶۲-۷۰.

۶۰. باباجان غفوراف و فرهنگ مردم // آکادمیک باباجان غفوراف محقق تاریخ و تمدن مردمان آسیای مرکزی (مجموع مقالات تحقیقی). دوشنبه: عرفان، ۱۹۹۸، ص. ۲۳۷-۲۵۰. رزیومی: ۵۶۸-۵۶۷ (انگلیسی)؛ ص. ۲۴-۲۶ (فارسی). (هم مؤلف با ر. امان اف).
۶۱. او همیشه وحدت، آزادی و آبادی تاجیکان را می خواهد // مرد زمان. (در باره دکتر علم تاریخ، پروفیسور ابرهیم عثمان اف). دوشنبه: شرق آزاد، ۱۹۹۸. ص. ۴۱-۴۷.
۶۲. افسانه های دری. تهران: سروش، ۱۳۷۷ (۱۹۹۸)، ۶۲۲ ص. (نشر دوم)
۶۳. پیوند سنتهای باستانی و آیین های سامانی در آثار رودکی // نامه آل سامان. (مجموع مقالات. مجموعه علمی تمدن، تاریخ و فرهنگ سامانیان). به کوشش ع. شعر دوست و ق. سلیمانی. تهران، ۱۳۷۸. ۵۱۳۷۸. (۱۹۹۹)، ص. ۶۷۵-۶۸۷.
۶۴. اصطلاح زائری افسانه، مرادفهای کتابی و شفاهی آن // جستجوهای ادبی. کتاب ۳. دوشنبه، ۱۹۹۹، ص. ۶۹-۸۶.
۶۵. عاید به مسئله به طور مقایسوی آموختن افسانه های مردم فارسی زبان // جستجوهای ادبی. کتاب ۴؛ گردآورنده ا. رحمان اف. دوشنبه: عرفان، ۱۹۹۹، ص. ۴۴-۴۹.
۶۶. نوروژ بخارا // فیروزه، ۲۰۰۰، ش ۴.
۶۷. فولکلور تاجیک در امریکا // تاجیکستان، ۲۰۰۰، ش ۶-۱۲.
۶۸. فولکلور در تصویر ویدیو و مسئله اتنویاتیکه // حقیقت حیات و جستجوهای ادبی (به مناسبت ۷۰ سالگی ع. منیازاف). دوشنبه، ۲۰۰۰، ص. ۶۷-۷۲.
۶۹. فولکلور در تصویر ویدیو و کامپیوتر // شاهراه وحدت، ۲۰۰۱، ش ۲، ص. ۳۴-۴۰.
۷۰. بهر پیشرفت کشور. // شاهراه وحدت، ۲۰۰۱، ش ۴، ص. ۳-۱۲.
۷۱. امیدوارم روزی در صحبت شاعران تاجیک باشم (صحبت با پروفیسور دیک دیویس- ایران شناس و شاعر امریکایی). // شاهراه وحدت، ۲۰۰۱، ش ۶، ص. ۲۰-۲۷.
۷۲. رجبی رحمان. جستار تازه. // نمونه ای چند از فولکلور تاجیکان شهرسبز. زیر نظر ر. رحمانی. دوشنبه: «پژوهشکده مردم شناسی»، ۲۰۰۱، ص. ۳-۴.
۷۳. جندر و افسانه های تاجیکی // جندر: زبان و ادبیات تاجیک (مجموع معروضه ها). بوداپست- دوشنبه، ۲۰۰۱، ص. ۵۲-۵۵.
۷۴. رفتار مردم مثل آینه می ماند. (گفتگو با پروفیسور بیمن) // نامه پژوهشگاه. دوشنبه: پژوهشگاه فرهنگ فارسی-تاجیکی، ۲۰۰۱، ص. ۹۹-۱۱۰. (به الفبای فارسی: ص. ۸۰-۹۰).
۷۵. تورسونزاده و فولکلور // شاهراه وحدت، ۲۰۰۱، ش ۱۱، ص. ۵۶-۶۳.
۷۶. گفتگو با پروفیسور م. میلز // گل مراد، ۲۰۰۱، ش ۳-۴، ص.
۷۷. رشت وادی مهر و محبت است // صدای مردم، ۱۵ فوریه ۲۰۰۱.
۷۸. لایق است // آزادی و انکشاف. ۱۶، ۱۱، ۲۰۰۱، ش ۳. (با همکاری ا. نورعلی اف، پ. گلمرادزاده، ک. خالق اف).
۷۹. ضرب المثل شناس // شاهراه وحدت. دوشنبه، ۲۰۰۲، ش ۱، ص. ۱۲-۱۴ (هم مؤلف با

- ر.امان‌اف).
۸۰. «هویت تاجیکی را باید آموخت» می‌گوید پروفیسور آلمانی. (گفتگو با پروفیسور فیلیپ کریین‌بروک) // فرهنگ. دوشنبه، ۲۰۰۲، ش ۱-۲، ص. ۷۲-۷۸.
۸۱. تکه گمشده. (گفتگو با داستان‌نویس ایرانی آقای آتش‌پرور). // شاهراه وحدت. دوشنبه، ۲۰۰۲، ش ۶، ص. ۴۱-۴۸.
۸۲. کاش نشر افسانه‌ها بیشتر می‌شد // گفتگو. ضمیمه مجله «فیروزه». دوشنبه، ۲۰۰۲، ش ۷، ص. ۲۶-۲۷.
۸۳. راجع به آموزش مشترک فولکلور هم‌زبانان. // پژوهشنامه. (مجموعه مقالات). دوشنبه: انجمن مطالعات جامعه‌های فارسی‌زبان، ۲۰۰۲، ص. ۷۱-۸۵.
۸۴. موسیقی و نظم شفاهی دری‌زبانان افغانستان // سهم تاجیکان و فارسی‌زبانان در تمدن جهانی: دیروز و امروز. (مواد سمپوزیوم بین‌المللی به زبانهای تاجیکی، روسی و انگلیسی) دوشنبه: آ.ع.ج. تاجیکستان، ۲۰۰۲، ص. ۲۲۹-۲۳۱.
۸۵. عرض احترام // همراز جوانمردان. (پاره‌ای از زندگینامه پروفیسور قربان واسع). دوشنبه، ۲۰۰۲، ص. ۱۳۷-۱۴۱.
۸۶. دستگیری حکومت لازم است // جمهوری‌ت. دوشنبه، ۲۰۰۲، ۲۷ ژانویه، ش ۸۶، ص. ۴.
۸۷. «تاجیکان خوشبختند که یکی از قدیمترین ملت‌های جهان هستند» (گفتگو با زبان‌شناس مشهور جهان پروفیسور یناش هرمته) // وحدت. دوشنبه، ۲۰۰۲، اکتبر، ش ۱۰، ص. ۴، ص. ۶.
۸۸. فرهنگ مردم ثروت بی‌نظیر است // صدای مردم. دوشنبه، ۲۰۰۲، ۱۷ اکتبر، ش ۹۵، ص. ۴.
۸۹. فرهنگ‌پرور // سفیر کبیر. تهیه، تنظیم و ویراستاری ف. عبدالله و م. شکورزاده. دوشنبه: «امر علم»، ۲۰۰۲، ص. ۱۵۰-۱۵۳.
۹۰. «فرشته‌ماه» در مجارستان (صحبت با پروفیسور خانم یوه یرمیش) // گفتگو. دوشنبه، ۲۰۰۲، ش ۸، ص. ۱۹۰-۲۱۱.
۹۱. شیفته فرهنگ ایرانی شدم (گفتگوی روشن رحمانی با الیش مرزولف) // نامه پژوهشگاه (مجموع مقالات). دوشنبه: پژوهشگاه فرهنگ فارسی-تاجیکی، ۲۰۰۲، ش ۲، ص. ۲۰۵-۲۳۲. (به فارسی ص. ۱۹۱-۲۱۴).
۹۲. چند نمونه از ضرب‌المثل‌های هم‌زبانان افغانستان // نامه پژوهشگاه (مجموع مقالات). دوشنبه: پژوهشگاه فرهنگ فارسی-تاجیکی، ۲۰۰۲، ش ۲، ص. ۲۳۴-۲۴۶. (به فارسی ص. ۲۱۵-۲۲۶).
۹۳. یادداشت سردبیر // مردم‌گیا، ۱۹۹۸-۲۰۰۲، ش ۱-۲، ص. ۳-۴.
۹۴. اگر ما همکاری می‌کردیم (گفتگو با آقای محمّد میرشکرایبی...) // مردم‌گیا، ۱۹۹۸-۲۰۰۲، ش ۱-۲، ص. ۷۰-۸۴. (به فارسی: ص. ۵۵-۶۶).
۹۵. به یاد پژوهش فرهنگ مردم افغانستان (گفتگو با فولکلورشناس افغانستان اسدالله شعور) // مردم‌گیا، ۱۹۹۸-۲۰۰۲، ش ۱-۲، ص. ۸۵-۱۰۵. (به فارسی ص. ۶۷-۸۲).

۹۶. او رفت و قصه‌هایش ماند // یادنامه سید ابولقاسم انجوی شیرازی / علی دهباشی. تهران: سخن، ۱۳۸۱ (۲۰۰۳)، ص. ۱۳۳-۱۴۳. (به فارسی).
۹۷. از ترانه‌های شفاهی معاصران رو به سروده‌های باستان // از باربد تا صبا / ا. رجب‌اف. دوشنبه: دیوشتیج، ۲۰۰۳، ص. ۱۹۰-۱۹۶. (به الفبای فارسی).
۹۸. مسئله آموزش جشنها و مراسمهای ملی در تصویر ویدئو و کامپیوتر // پیامنامه فرهنگ. دوشنبه: پژوهشگاه فرهنگ و اطلاعات، ۲۰۰۳، ش. ۹، ۵۲-۶۰.
۹۹. نمونه‌ای از ضرب‌المثلهای افغانی // نامه پژوهشگاه. فصلنامه پژوهشهای ایرانی. دوشنبه: پژوهشگاه فرهنگ فارسی-تاجیکی، ۲۰۰۳، ش. ۳، ص. ۱۴۵-۱۵۴. (به فارسی).
۱۰۰. داننده بزرگ زبانهای ایران باستان // نامه پژوهشگاه. دوشنبه: پژوهشگاه فرهنگ فارسی-تاجیکی، ۲۰۰۳، ش. ۳، ص. ۱۴۱-۱۵۳. (به فارسی ص. ۱۶۳-۱۷۷).
۱۰۱. اشارتی به افسانه‌های تاجیکان بخارا // فرهنگ مردم. سال دوم. ۱۳۸۲ (۲۰۰۳)، ش. ۱، ص. ۳۷-۴۹. (تهران).
۱۰۲. در خانه رودکی (گفتگو با دکتر حداد عادل رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی) // صدای مردم، ۲۰۰۳، ۲۴ آوریل.
۱۰۳. حیاتبخش دردمندان (گفتگو با دکتر بابوی نژاد) // جمهوریت، ۲۰۰۳، ۱۵ اکتبر.
۱۰۴. نوروژ-میراث جمشید (گفتگو با روشن رحمانی) // جوانان تاجیکستان، ۲۰۰۳، ۱۸ مارت، ص. ۴. (ص. قربان، گ. عبدالله).
۱۰۵. بیابید، دانش شفاهی مردم آریایی تبار را گرد آورده، گرامی داریم // مردم‌گیا، ۲۰۰۳، ش. ۱-۲، ص. ۳-۶.
۱۰۶. به یاد نقالی و شاهنامه‌خوانی (گفتگو با دانشمند فرزانه جلیل دوستخواه) // مردم‌گیا، ۲۰۰۳، ش. ۱-۲، ص. ۴۳-۶۵. (به الفبای تاجیکی)؛ ص. ۴۴-۶۸. (به الفبای فارسی).
۱۰۷. فولکلور دل و جان مردم است (گفتگو با پروفیسور کمیسراف) // مردم‌گیا، ۲۰۰۳، ش. ۱-۲، ص. ۶۶-۷۵. (به الفبای تاجیکی)؛ ۶۹-۷۹. (به الفبای فارسی).
۱۰۸. پیمان و وفای زنانه در داستان بیژن و منیژه // در کتاب: پژوهشهای ایرانی / ر. مرادی. شیراز: نوید شیراز، ۱۳۸۱ (۲۰۰۴)، ص. ۲۰-۳۳.
۱۰۹. رباعیات و دوبیتی‌های مردم افغانستان // نامه پژوهشگاه. دوشنبه، ۲۰۰۴، ش. ۵، ص. ۱۳۳-۱۳۸. (به الفبای فارسی).
۱۱۰. حداد عادل: ایرانیها خودشان را از تاجیکستان جدا نمی‌دانند (گفتگو با دکتر حداد عادل، نماینده مردم تهران، در مجلس شورای اسلامی، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مدیر عامل بنیاد «دائرة المعارف اسلامی») // نامه پژوهشگاه. دوشنبه، ۲۰۰۴، ش. ۵، ص. ۱۱۵-۱۲۶.
۱۱۱. یادم است که در جشن نوروز به من گل تقدیم کرده بودند (گفتگو با خانم یوه یریمیش استاد دانشگاه بوداپست) // نامه پژوهشگاه، دوشنبه، ۲۰۰۴، ش. ۶، ص. ۱۱۷-۱۲۶. (به الفبای فارسی).

- فارسی).
۱۱۲. یکی از سرچشمه‌های فرهنگ آریایی // فولکلور، ادبیات، زبان (مجموع مقاله‌ها). دوشنبه ۲۰۰۴، ص. ۵-۸.
۱۱۳. اشارتی به مسئله آموزش «انسان‌شناسی تصویری» در تاجیکستان // فولکلور، ادبیات، زبان (مجموع مقاله‌ها). دوشنبه ۲۰۰۴، ص. ۱۷-۲۹.
۱۱۴. حکایه‌های اساطیری // فولکلور، ادبیات، زبان (مجموع مقاله‌ها). دوشنبه ۲۰۰۴، ص. ۹۲-۱۰۱.
۱۱۵. استاد رجب امان‌اف جان‌نثار فولکلور تاجیک // نامه پژوهشگاه میراث فرهنگی. تهران، ۱۳۸۲=۲۰۰۴، ش ۴، پاییز، دوره نخست، ص. ۹۶-۹۸.
۱۱۶. گزارش سمینار بزرگداشت پروفسور رجب امان‌اف- فولکلورشناس تاجیک // نامه پژوهشگاه میراث فرهنگی. تهران، ۱۳۸۲=۲۰۰۴، ش ۴، پاییز، دوره نخست، ص. ۱۰۵.
۱۱۷. سخن تازه در فولکلورشناسی تاجیک // رحیمی د. شگون و باورهای مردم تاجیک. دوشنبه: پژوهشکده مردم‌شناسی، ۲۰۰۴، ص. ۶-۸.
۱۱۸. اشارتی عاید به جهت‌های نظری و متدی آموزش فولکلور تاجیک // جستجوهای ادبی. کتاب ۶. دوشنبه: دلاور- دانشگاه دولتی ملی تاجیکستان، ۲۰۰۴، ص. ۸۴-۸۹.
۱۱۹. نوروز میراث تجربه نیاکان // مجموعه مقاله‌های دومین همایش منطقه نوروز (نوروز، ۱۳۸۰، ارک بم). سازمان میراث فرهنگی کشور، معاونت پژوهشی، پژوهشکده مردم‌شناسی، ۱۳۸۳=۲۰۰۴، ص. ۶۵-۷۰.
۱۲۰. گفتگو با یوه یریمیشی // کتاب ماه: ادبیات و فلسفه، اردیبهشت ۱۳۸۴=۲۰۰۵، ش ۹۱، ص. ۱۴-۱۷.
۱۲۱. گفتگو با ازهر دهلوی // تاجیکستان، ۲۰۰۵، ش ۴-۶.
۱۲۲. موی سفید فرهنگ پرور // در کتاب: قادراف ر. پژوهش در فولکلور تاجیکان ولایت قشقه‌دریا. دوشنبه، ۲۰۰۵، ص. ۵-۸.
۱۲۳. استاد خوش‌گفتار // سخن‌دانان سخن‌سنجیده گویند. (مجموعه مقالات، مقاله شرح حالی دکتر علم فیلولوژی، کارمند شایسته تاجیکستان، پروفسور بحرالدین کمال‌دین‌اف). / پ. گلمرادزاده، ق. مختاری. دوشنبه، ۲۰۰۵، ص. ۱۱۵-۱۱۹.
۱۲۴. تاجیکان // مطالعات ملی، تهران، ۱۳۸۵=۲۰۰۶، سال هفتم، ش ۱، ص. ۳-۳۳. (به الفبای فارسی. در ایران)
۱۲۵. چند نمونه از باورهای مردم تاجیک // نامه پژوهشگاه، فصلنامه پژوهشگاه ایران‌شناسی، دوشنبه، ۲۰۰۶، ش ۱۱-۲۲، ص. ۱۵۷-۱۶۸ (تاجیکی) و ۱۳۱-۱۴۳ (فارسی).
۱۲۶. یکی از منابع مهم فرهنگ آریایی در بین مردم است // در کتاب: س. بابایف. جایگاه نظم شفاهی در عروسی تاجیکان بخارا. خجند: رحیم جلیل، ۲۰۰۶، ص. ۳-۶.
۱۲۷. پیرامون افسانه‌های کولاب // رودکی، فصلنامه ادبی-فرهنگی رابزنی فرهنگی جمهوری

- اسلامی ایران در تاجیکستان، سال هفتم، ۲۰۰۶، ش ۱۱، ص. ۳۳-۴۰.
۱۲۸. بزرگداشت سال تمدن آریایی در پرتو اقدامهای نجیبانهٔ پرزیدنت تاجیکستان (گفتگو با ناصر سرمدی پارسا، سفر جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان) // صدای مردم، ۲۰۰۶، ش ۷۹، ۸ ژوئیه.
۱۲۹. انزاب آبرودار ایران شد (فشردهٔ گفتگوی پروفیسور روشن رحمانی با سفیر جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان ناصر سرمدی پارسا به افتخار بازدید رسمی پرزیدنت جمهوری اسلامی ایران جناب محمود احمدی نژاد از تاجیکستان) // تاجیکستان، ۲۰۰۶، ش ۲۹، ۲۰ ژانویه، ص. ۵۰ و سال ۲۰۰۶، ش ۳۰، ۲۷ ژوئیه، ص. ۱۰.
۱۳۰. برخی از نشانه‌های تمدن آریایی را می‌توان از ایجادیات خلق پیدا کرد // بهار عجم، ژانویه ۲۰۰۶، ش ۷(۷۷)، ص. ۲-۳.
۱۳۱. کاخ «پیوند» چون پیوندگر تبار آریایی لازم است // جمهوریت، ۲۰۰۶، ۲۲-آگوست، ص. ۳.
۱۳۲. چراغ درخشان پدر (در بارهٔ محمدجان شکوری بخارایی) // تاجیکستان، ۲۰۰۶، ۲۶ اکتبر، ص. ۸.
۱۳۳. چراغ درخشان پدر // ابرمرد علم و فرهنگ (مجموعهٔ مقاله‌ها، یادداشت و مهرنامه‌ها بخشیده به ۸۰-سالگی آکادمیک م. شکوری). دوشنبه: دانش، ۲۰۰۶، ص. ۳۳۲-۳۳۲.
۱۳۴. عالم خاکسار و نکوکار // جستجوهای ادبی. کتاب ۱ و. دوشنبه: آپتیمه، ۲۰۰۶، ص. ۱۸۲-۱۸۵.
۱۳۵. اشارتی به مهم بودن برخی از مسئله‌های مردم‌شناسی تاجیک // جستجوهای ادبی. کتاب ۴. دوشنبه: آپتیمه، ۲۰۰۶، ص. ۴۳-۵۳.
۱۳۶. مردم‌شناسی «سفرنامه» ناصر خسرو // خلاصهٔ مقاله‌های همایش هفتاد سال مردم‌شناسی در ایران. تهران، ۱۳۸۶ (۲۰۰۷)، ص. ۳۵-۳۶.
۱۳۷. مقبرهٔ مولانا // پیوند، ۲۰۰۷، ش ۱۳، ص. ۸۳-۸۷. (فارسی ص. ۸۴-۸۸).
۱۳۸. سازهای تاجیکی به ژاپن رفت (گفتگو با گنجی سوزوگی. ژاپنی) // پیوند، ۲۰۰۷، ش ۱۳، ص. ۱۳۰-۱۳۱. (فارسی ص. ۱۳۰-۱۳۲)
۱۳۹. سومین انجمن مطالعات جوامع فارسی‌زبان در تفلیس // پیوند، ۲۰۰۷، ش ۱۳، ص. ۱۶۸-۱۶۹. (فارسی ص. ۱۷۵-۱۷۶).
۱۴۰. کتابهای نو // پیوند، ۲۰۰۷، ش ۱۳، ص. ۱۷۱-۱۷۲. (فارسی ص. ۱۷۸-۱۷۹).
۱۴۱. بنیادگذار دولت معاصر تاجیکان (نگاهی به کتاب خلیفه‌بابا حمیداف «پرزیدنت ا. ش. رحمان‌اف - بنیادگذار دولت معاصر تاجیکان»). // جمهوریت، ۲۰۰۷، ۲۵، ۱، ش ۱۰، ص. ۲.
۱۴۲. به رسم و آیین‌ها نگاه علمی می‌باید // جمهوریت، ۲۲ می ۲۰۰۷.
۱۴۳. عاشقان علم معشوقه می‌جویند // تاجیکستان (هفته‌نامه)، ۲۰۰۷، ۲۳، ۵، ص. ۱۳.
۱۴۴. استاد بزرگوار و دانشمند (در بارهٔ خدایی شریف) // صدای مردم. ۱۲ ژانویه ۲۰۰۷، ش ۷۹، ص. ۴.

۱۴۵. در سر تربیت مولانا // ادبیات و صنعت. ۲۳ آگوست ۲۰۰۷، ص. ۲.
۱۴۶. زیارت مقبره مولانا // مرام پایتخت. ۲۰۰۷، ش ۱۶ (۱۶)، ۳۰ آگوست، ص. ۷.
۱۴۷. رحمان اف (رحمانی) ر. زیارت آرامگاه مولانا رم // سفینه امید. - ۲۰۰۷. - ش ۹. - ص. ۹-۱۱.
۱۴۸. سبق (درس) فرهنگ آریایی (سخنی چند در حاشیه کتاب امامعلی رحمان «نگاهی به تاریخ و تمدن آریایی». دوشنبه، ۲۰۰۶). // پیام دانشگاه دولتی ملی تاجیکستان. - ۲۰۰۸. - ش ۱ (۴۱). - ص. ۳-۲۳.
۱۴۹. بررسی «شاهنامه» در انگلیس // صدای شرق. - ۲۰۰۸. - ش ۵. - ص. ۱۶۳-۱۶۶.
۱۵۰. اثر ارزشمندی در متن شناسی آثار رودکی // پیوند. - ۲۰۰۸. - ص. ۱۷۸-۱۸۷. (به الفبای فارسی: - ص. ۱۰۲-۱۰۸).
۱۵۱. رودکی و فرهنگ مردم // سمپوزیوم بین المللی «رودکی و فرهنگ جهان». (فشرده سخنرانیها، ۶-۷ سپتامبر سال ۲۰۰۸). دوشنبه، ۲۰۰۸. - ص. ۶۱-۶۳.
۱۵۲. رحمان اف روشن و کوچراف علم خان. پژوهش مفید در شناخت شمس الدین شاهین // آموزگار. - ۲۰۰۸. - ش ۳، ۱۸ ژانویه.
۱۵۳. مکتب اسطوره شناسی تاجیک به وجود می آید // جمهوری. - ۲۰۰۸. - ش ۷، ۱۷ ژانویه.
۱۵۴. مکتب اسطوره شناسی تاجیک به وجود می آید // آموزگار. - ۲۰۰۸. - ۲۴ ژانویه. (برگرفته از جمهوری).
۱۵۵. حماسه ملی تاجیکان و فارسی زبانان در انگلیس // ادبیات و صنعت، ۲۰۰۸. - ش ۶، ۷ فوریه، ص. ۱۳.
۱۵۶. فدایی علم تاجیک (در باره آکادمیک طلبک نظراف) // آموزگار. - ۲۰۰۸. - ۲۹ فوریه.
۱۵۷. کوروش کبیر و تمدن آریایی // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ۲۹ می.
۱۵۸. زبان رساله های علمی باید تاجیکی شود // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۲۳، ۵ ژوئیه؛ ادامه مقاله در: آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۲۴، ۱۲ ژوئن.
۱۵۹. آریا، تاجیک و تاجیکستان برایم عزیز است (گفتگو با دکتر ویکتوریا ارکیلاوه) // ادبیات و صنعت. - ۲۰۰۸. - ش ۲۳، ۵ ژوئن.
۱۶۰. فرهنگ آریایی نیاگان درس عبرت تاریخ است (سخنی چند در باره کتاب امامعلی رحمان «نگاهی به تاریخ و تمدن آریایی». دوشنبه، ۲۰۰۶). // جمهوری. - ۲۰۰۸. - ش ۷۳، ۱۷ ژوئن.
۱۶۱. فلسفه یونانی ریشه آریایی داشت (گفتگو با ایران شناس ایتالیایی دیرمه جون) // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۲۵، ۱۹ ژوئن.
۱۶۲. اساس گذار سلطنت دهلی تاجیکها بودند (گفتگو با دانشمند هندی اشتیاق زله) // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۲۶، ۲۶ ژوئن.
۱۶۳. کادر مسئولیت ناک، معاش مناسب، جایزه موافق مسابقه ای است برای پیشرفت کار ثمره ناک

- و رشد زبان و فرهنگ ملی // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۲۷، ۳ ژوئیه.
۱۶۴. زبانی که بیشتر از هزار سال برای مردمانش فهماست (مصاحبهٔ پروفسور روشن رحمانی با آکادمیک ا.م. استبلین-کامنسکی) // ادبیات و صنعت. - ۲۰۰۸. - ش ۲۹، ۱۷ ژوئیه.
۱۶۵. نگاهی به «عندلیب ۲۰۰۸» // بهار عجم. - ۲۰۰۸. - ش ۱۱، ۱۸ ژوئیه.
۱۶۶. «عندلیب ۲۰۰۸» // ادبیات و صنعت. - ۲۰۰۸. - ش ۳۰، ۲۴ ژوئیه.
۱۶۷. مرکز مشترک علمی ضرور است (گفتگو با دانشمندان ایرانی محمد اسلامی ندوشن و اصغر دادبه) // ادبیات و صنعت. - ۲۰۰۸. - ش ۳۴، ۲۱ آگوست.
۱۶۸. دوست دارم بیایم به تاجیکستان (گفتگو با دکتر اسکندر امان‌اللهی) // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۳۴، ۲۱ آگوست.
۱۶۹. اندیشهٔ قشنگی برای تاجیکستان دارم (گفتگو با ایران‌شناس یونانی اونگلاس ونیتیس) // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۳۵، ۴ سپتامبر.
۱۷۰. تاجیکستان جدا از من نیست (گفتگو با منوچهر ستوده) // آزادگان. - ۲۰۰۸. - ش ۳۶، ۱۱ سپتامبر.

- به روسی:

1. Рахмон Р. Гуманизм в сказках дариязычных народов Афганистана // Материалы докладов межвузовской научно-методической конференции. Кабул, 1982. — С. 47. (Ба русӣ ва дарӣ).
2. Рахмон Р. Разновидность сказок в афганском дариязычном фольклоре // Третья научная конференция. (Тезисы докладов). Кабул, 1983. — С. 53-54. (Ба русӣ ва дарӣ)
3. Рахмон Р. Анекдот как фольклорного жанра // Четвертая научная конференция (Тезисы докладов). Кабул, 1984. — С. 83-84. (Ба англисӣ ва форсӣ).
4. Рахмони Р. Содружество ученых // Агитатор Таджикистана. — 1988. — № 8. — С. 49-50.
5. Рахмонов Р. Об изучении и характере устной индивидуальной дариязычной поэзии современного Афганистана // Вестник МГУ, Серия 13, Востоковедение. — 1989. — № 3. — С. 43-50.
6. Рахмони Р. Бухарские народные сказки // Материалы II Международного симпозиума “Бухара и мировая культура” (Бухара и взаимодействие культур Востока. Улугбек и Бухара) Выпуск II. Бухара, 1994. — С. 105-106.
7. Рахмонов Р., Амонов Р. Бободжон Гафуров и фольклор // Академик Бободжон Гафуров: Изучение истории и цивилизации народов Центральной Азии (Истории и современность). Сборник тезисов Международного симпозиума посвященного 90-летию

- Бободжона Гафурова. Душанбе, 1998, с. 114-115 (русй) ва с. 89-90 (ба алифбои форсй). (хаммуаллиф бо Р.Амонов).
8. Рахмони Р., Тилавов Б. Профессор Альберт Хромов (1930-1992) // Йад-е дуст. Ереван, 1999, с. 3-6.
 9. Рахмони Р. Образ Рустама в таджикском фольклоре. // Древняя цивилизация и ее роль в сложении и развитии культуры Центральной Азии эпохи Саманидов (Тезисы докладов и сообщений). Душанбе, 1999, с. 149-150.
 10. Рахмони Р. Элементы народной культуры в труде Наршахи «История Бухары» (Хв.) // Саманиды: эпоха и истоки культуры. Душанбе, 1999, с. 110-124.
 11. Рахмони Р. Фольклор и традиционная культура в труде наршахи «История Бухары» // Iran & caucasus. Research papers from the Caucasian Centre for Iranian Studies, Yerevan. Tehran: International Publications of Iranian Studies, 1999-2000. Vol. 3-4, p. 243-248.
 12. Рахмони Р. О сказителях персоязычных народов. // Культурное наследие Ирана на пороге XXI века. (Материалы Международной конференции по иранистике). М.: Гуманитарий, 2001, с. 100-107.
 13. Рахмони Р. «Авеста» и её устная традиция. // Авеста в истории и культуре центральной Азии. Душанбе: Сурушан, 2001, с. 363-371.
 14. Рахмони Р. Таджикская традиционная культура в контексте мировой цивилизации. // Духовная культура таджиков в истории мировой цивилизации. Душанбе: Главная научная редакция Таджикской Национальной Энциклопедии, 2002, с. 418-430.
 15. Рахмони Р. Элементы народной культуры в труде Наршахи «Истории Бухары» (Хв.) // Саманиды: Эпоха и истоки культуры (Сборник статей) / Редакторы-составители: А.Раджабов, Р.Мукимов, М.Каримов. Душанбе, 2007, с. 125-138.

— به ديگر زبانها:

1. Rahmonov R. Les fleurs de Sumanbu // Asie et Afrique Aujord'hui. — 1990, №2. — С. 94-96. (Ба англисй, фронсавй, португалй, арабй, форсй, русй).
2. Rahmonov R. Old Traditions Preserved by Folk Singers // Asia and Africa today. — 1991. — №2. — С. 93-96. (Ба англисй, фронсавй, португалй, арабй, форсй, русй).
3. Rahmonov R. Language and stylistics of persian speaking people's fairy tales (according fairy tales of Tajikistan, Afghanistan and Iran) // Persian: Language of Science, Dushanbe, 1994. — С. 28.
4. Rahmonov R. Popular stories about the Samanids // The Samanids and the Revival of the Civilization of Iranian Peoples (Collected Research materials). Dushanbe, 1997, с. 222-232.

5. Rahmoni R. Rustam's role in tajik folklore. // Ancient civilization and its role in formation and developing of central Asian culture of Samanides epoch. Dushanbe, 1999, s. 170-171.
6. Rahmoni R. The History and Present State of Folklore Studies and Archiving in Tajikistan. // The Third Biennial Conference on Iranian Studies. Bethesda, Abstracts. Maryland. May 25-28, Washington DC — 2000, p. 23.
7. Rahmoni R. Traces of Ancient Iranian Culture in Boysun District, Uzbekistan. // Asian Folklore Studies. Japan, Nagoya, Vol. 60, 2001. pp.295-304.
8. Rahmoni R. Pasurxi qishloqining folklor repertuari haqida. Zamonaviy badiiy madaniyatda folklor va xalq ijodiyoti. Xalqaro ilmiy konfrensiya materiallari. [Folklore and folk art as integral part of modern art culture. International scientific conference proceedings]. Uzbekiston: Boysun, 2002, 46-47s. (23-28 may).
9. Rahmoni R. Devotee to Tajik Folklore // Name-ye Pazhuheshgah-e Miras-e Farhangi, Quarterly. Journal of Deputy in Research Affairs, I.C.H.O. Vol.1, No.4, Autumn 2003, Serial No.4, p17.
10. Rahmoni R. Memorial for Academician Amanov, the Tajik Folklorist (Report from Dushanbe) // Name-ye Pazhuheshgah-e Miras-e Farhangi, Quarterly. Journal of Deputy in Research Affairs, I.C.H.O. Vol.1, No.4, Autumn 2003, Serial No.4, p19.
11. Rahmoni R. The Role of Surud in the Mughul Dukhtar Legend // From the Hymns of Zarathustra to the Song of Borbad / Translated and edited by I.Bashir. Compiled by A.Rajabov. Dushanbe: Devashtich, 2003, pp. 203-209.
12. Rahmoni R., Rahimov D. TAJIK: Geografy and history. Proverbs and Riddles. Medicine and Rituals. Music. Folksongs and Dance. Sports and Games. Arts and Crafts. Clothing Styles. Festivals and Celebrations. Challenges of Modern World. Bibliografy // The Greenwood encyclopedia of world folklore and folklif. Volume 2. Southeast Asia and India, Central and East Asia, Middle East / edited by William M.Clements. Greenwood press: Westport, Connecticut-London, Printed in the USA, 2006, pp. 325-335 (hammulif D.Rakhimov) (Ба забони англисӣ. Дар АМЕРИКА).
13. Rahmonov (Rahmoni) R. Испанӣ: Narracion oral en el last festividades de "Bibi Seshanbe" / Англисӣ: Oral Narrativ in the of festivities of "Bibi Seshanbe". Narrativa folklorica y sociedad // Folk narrative and society (Resumenes / abstarcts). Santa Rosa, La Pampa, Argentina. 20 al 22 de septiembre de 2007 / Sept. 20-22, 2007, pp.78-79. ISFNR on the INTERNET: <http://www.ut.ee/isfnr/>
14. Rahmoni R. The oral variant of the story of Barzu among the Tajiks of Boysun. Shahnama Conference. 13-15 December 2007. Shahnama Project. Abstracts: <http://www.ames.cam.ac.uk/shah/>